

Nové taktické publikace AČR jako příspěvek k vyšší efektivitě taktických činností

„Ústřední myšlenka armády je známa coby její doktrína, která na to, aby byla důkladná, musí být založena na principech války, a aby byla efektivní, musí být natolik pružná, aby přijala proměnu v souladu se změnou okolností. Ve svém konečném vztahu k lidskému chápání není tato ústřední myšlenka či doktrína nic jiného než zdravý rozum – což je jednání přizpůsobené okolnostem.“

Generálmajor J. F. C. Fuller,
The Foundations of the Science of War, 1926

Trend nastolený zeměmi NATO – budování malých, mobilních, moderních a vysoce bojeschopných jednotek, připravených k bojovému použití kdekoli a v jakýchkoli podmínkách – zvyšuje požadavky na připravenost a schopnosti mechanizovaných a pěších jednotek. Kromě změn organizačních struktur, zavádění nových účinnějších zbraní, zbraňových systémů, techniky a forem (způsobů) přípravy (výchovy a výcviku) jsou také zdokonalovány způsoby taktického použití mechanizovaných a pěších jednotek a jejich schopnost plnit úkoly v součinnosti s ostatními druhy vojsk a spojeneckých jednotek. Malé jednotky – rota, četa, družstvo – se musí připravovat na plnění úkolů v celém spektru možných operací a v různém prostředí, aby byly schopny odpovídajícím způsobem reagovat na vývoj situace v prostoru jejich nasazení. Ve smyslu těchto požadavků jsou zpracovány i vojenské publikace Taktika roty, Taktika čety a Taktika družstva, které budou vydány v blízké době.

Požadavky velitelů a štábů na zpracování nových platných dokumentů, týkajících se činnosti a přípravy jednotek a útvarů, vyvolávají naléhavou nutnost změnit stav v systému tvorby vojenských dokumentů. Prioritní zaměření je přitom soustředěno na oblast operací a bojového použití vojsk (součástí) AČR a na oblast přípravy (výcviku) s cílem zkvalitnit a zrychlit proces jejich tvorby tak, aby byly k dispozici dokumenty odpovídající soudobým potřebám a požadavkům. Konkrétně tedy výše uvedené taktické publikace budou vydány tak, aby v souladu s nimi byly připraveny a popřípadě i řízeny jednotky, které budou součástí BG/EU (Battle Group/Evropské unie).

Změny v soudobých operačních potřebách a způsobech použití ozbrojených sil, přechod na plně profesionální armádu, výběrový způsob doplňování vojsk a z toho vyplývající nové požadavky na změnu systému vzdělávání, výchovy a výcviku mají zpětně zásadní vliv na aktuální úkoly (činnost) součástí AČR. Změny vycházejí z politického zadání, ovlivňovaného aktuální bezpečnostní situací v zájmových oblastech, a z členství ČR v NATO. Projevují se zejména ve způsobech použití druhů sil a vojsk AČR a plánování operací, v metodách a způsobu velení vojskům a řízení jejich činnosti v prostoru nasazení, ve výzbroji, logistice apod. a následně se jejich vliv odráží i v reálném životě vojsk.

Nezbytným předpokladem připravenosti AČR k plnění stanovených vojensko-politických ambicí ČR a pro kvalitní plnění úkolů výcviku je odpovídající legislativní a právní rámec a jednotné doktrinální prostředí, provázané se systémem vojenských předpisů a vojenských publikací, tj. **doktrín**, zpracovávaných na taktické úrovni odpovídající soudobým operačním a výcvikovým požadavkům.

V této souvislosti je důležité si uvědomit, že vojenská publikace ve smyslu doktríny je nástroj, jehož využitím jednotky provádějí (usměrňují) svoji činnost jako integrální součást vyšších organizačních celků armády nebo kontingentu sil, vytvořeného k plnění určitého úkolu. Orientuje se spíše na to **jak myslet**, než na to **jak přesně věci dělat**. Uvádí, jaká je povaha soudobých operací, formuluje doporučení, jak by jednotky měly plnit konkrétní úkoly (jednat v určitých situacích), a metody, na jejichž základě velitelé velí svým jednotkám (podřízeným).

Doktrína je průvodcem při provádění jednotlivých činností a ne souhrnem pevně daných pravidel. Je průřezem (průnikem) historických zkušeností, pochopení podstaty současného operačního prostředí a předvídání budoucích podmínek, které pomáhají velitelům přemýšlet jak nejlépe splnit úkoly mise (nasazení). Doktrína je podobná lidské povaze, je variabilní a plní úlohu průvodce i v nepředvídatelných situacích. Je založena na uznávaných hodnotách a etice, vychází z platných zákonů a předpisů a je aplikovatelná v podmínkách operací, prováděných „v poli“. Stanovuje sice formální instrukce pro velitele a jejich vojáky, ale současně vyžaduje jejich originální aplikaci, přizpůsobenou okolnostem. Cílem doktríny je podpora iniciativy a tvořivého myšlení.

Doktrína určuje společný úhel pohledu včetně intelektuálních nástrojů, které velitelé uplatňují k (při) řešení problémů. Tím je myšlena široká škála reálných možností, založených především na zkušenosti. Vymezením obecných přístupů k plnění vojenských úkolů doktrína (publikace) prosazuje vzájemné porozumění a zvýšení účinnosti, čímž usnadňuje komunikaci mezi vojáky a přispívá k sdílené profesní kultuře. Vytvořením a pochopením souboru termínů a symbolů doktrína umožňuje rychlé a jednotné šíření rozkazů a nařízení a usnadňuje součinnost mezi jednotkami.

Doktrína tvoří rovněž základnu pro výcvik, rozvoj norem pro výcvik a potřebu zdrojů. Dohromady pak doktrína, výcvik a lidské a materiální zdroje tvoří klíč k připravenosti armády.

Příspěvkem k výše uvedeným myšlenkám jsou i publikace „**Taktika družstva**“, „**Taktika čety**“ a „**Taktika roty**“, zpracované Správou doktrín Vyškov, které budou k vojskům distribuovány v závěru tohoto roku. Práce na těchto publikacích byly zahájeny před více než rokem a při jejich zpracování autoři vycházeli z těchto základních skutečností:

- ❑ změna povahy konfliktů a charakteru operací, prováděných pozemními silami,
- ❑ změny způsobu použití jednotek a potřeba reagovat na tuto situaci (potřebu) vytvořením aktuálnější vojenské publikace, než jsou bojové předpisy, vydané v roce 1997, [1]
- ❑ potřeba harmonizovat činnost velitelů a jednotek, jejich přípravu i použití v rámci mnohonárodních kontingentů sil NATO,
- ❑ nestačí řešit taktiku lineárních operací, obranu a útok, ale je nutno se zabývat i mnohými dalšími činnostmi a situacemi, do nichž se vojáci dostávají v současných operacích během zahraničních misí.

Jednotlivé publikace „**TAKTIKA**“ jsou rozděleny do samostatně vázaných knih a mají obdobnou strukturu. V závěru každé publikace jsou přílohy, jejichž počet i obsah (zaměření) odpovídá příslušné problematice (viz tabulka). Celkově publikace přinášejí mnohem širší pohled na současné bojové i nebojové operace. Rozpracovávají řadu specifických taktických činností, které jsou aktuální v dnešních konfliktech a operacích. Nově je řešeno působení jednotek

v asymetrických konfliktech, při asistenční činnosti, zvládnání davu apod., podrobně je zde popsán boj v zastavěném prostoru.

Při zpracování publikací se vycházelo z informačních zdrojů, které má Správa doktrín k dispozici, tzn. především z publikací oddělení analýz a zevšeobecňování zkušeností, dále pak z aliančních publikací řady ATP (Allied Tactical Publications), standardizačních dohod a různých materiálů, vyhodnocujících průběh misí už uskutečněných českými kontingenty. V neposlední řadě byly využity i zkušenosti přizvaných zástupců brigád a jednotek, kteří poskytli své osobní zkušenosti z misí a kurzů v zahraničí.

Jednotlivé publikace jsou obsahově značně rozsáhlé („Taktika družstva“ má téměř pět set stran, „Taktika čety“ pět set padesát stran a „Taktika roty“ čtyři sta stran), a proto byl zvolen formát A5 a kroužková vazba. Toto uživatelsky praktické řešení umožní pracovat s publikací dle potřeby a případná změna příslušné části nebude vyžadovat tisk celé publikace.

Publikace mají charakter doktríny a jsou určeny především velitelům jednotek. Přinášejí zejména doporučené postupy při vedení různých činností, které by jednotka měla zvládat, a rovněž upozornění, co by měl v takovém případě velitel provést a zabezpečit. Je důležité upozornit na skutečnost, že dané publikace nemají formu předpisu a nenahrazují proto žádný interní normativní akt Ministerstva obrany (MO) ani služební pomůcku ve smyslu rozkazu MO č. 56/1993.

Závěry a doporučení

Tyto taktické publikace by měly být v krátké době prostudovány a zvládnuty vojsky i štáby a měly by se stát důležitým zdrojem informací při výuce ve vojenských školách. V rámci cvičení a misí AČR v roce 2009 by jednotlivé taktické činnosti měly být ověřeny v praxi. Musí být rovněž doplněny související taktické publikace zejména v oblasti přípravy vojsk, velewní a řízení, bojové podpory apod.

Z úrovně společných sil a Správy doktrín ŘeVD budou k těmto publikacím provedeny výkladové semináře tak, aby podstata publikací a samozřejmě i souvisejících činností byla chápána jednotně. A to byl vlastně i druhotný cíl při tvorbě těchto publikací, tedy zabezpečit pro AČR moderní, funkční a jednotné stanovisko k provádění taktických činností družstva, čety a roty. Tím by se mělo zamezit živelnému přejímání určitých vzorů, či stereotypů u jednotek a útvarů zejména při výcviku v zahraničí. Všechny připomínky, modifikace či obohacení těchto publikací jsou vítány, ale pouze cestou doplňků v gesci Správy doktrín Vyškov.

Závěrem je třeba zdůraznit, že nové publikace vytvářejí pouze předpoklady k vyšší efektivitě taktických činností vojsk AČR. Ruku v ruce s nimi musí jít proces efektivního výcviku, příprava velitelů a štábů, nasycení novými účinnými zbraňovými systémy a fyzické a morální zocelení vojsk. Výsledkem by měla být moderní pěchota pro 21. století.

Poznámka:

Vševojsk-1-4, Bojový předpis pozemních sil AČR, část 3, Mechanizovaná, tanková, minometní a protitanková rota. Praha: MO 1997; Vševojsk-1-5, Bojový předpis pozemních sil AČR, část 4, Mechanizovaná, tanková, minometní a protitanková četa, družstvo, osádka, obsluha. Praha: MO 1997.

Taktika roty	Taktika čety	Taktika družstva
Kniha 1 Kapitola 1 – Všeobecná ustanovení Kapitola 2 – Velení a řízení roty	Kniha 1 Kapitola 1 – Všeobecná ustanovení Kapitola 2 – Velení čety a její řízení	Kniha 1 Kapitola 1 – Všeobecná ustanovení Kapitola 2 – Velení a řízení družstva
Kniha 2 Kapitola 3 – Útok roty	Kniha 2 Kapitola 3 – Útok čety	Kniha 2 Kapitola 3 – Útok družstva Kapitola 4 – Obrana družstva
Kniha 3 Kapitola 4 – Obrana roty	Kniha 3 Kapitola 4 – Obrana čety	Kniha 3 Kapitola 5 – Přesuny družstva Kapitola 6 – Rozmístění družstva mimo boj
Kniha 4 Kapitola 5 – Přesun roty Kapitola 6 – Rozmístění roty mimo boj Kapitola 7 – Jiné taktické činnosti	Kniha 4 Kapitola 5 – Přesuny čety Kapitola 6 – Rozmístění čety mimo boj	Kniha 4 Kapitola 7 – Jiné taktické činnosti družstva Kapitola 8 – Činnost družstva v mírových operacích
Kniha 5 Kapitola 8 – Další činnosti roty v operacích, mírové a stabilizační operace Kapitola 9 – Ochrana roty Kapitola 10 – Zabezpečení činností roty	Kniha 5 Kapitola 7 – Jiné taktické činnosti čety	Kniha 5 Kapitola 9 – Ochrana družstva Kapitola 10 – Zabezpečení činností družstva
Kniha 6 Kapitola 11 – Boj roty v zastavěném prostoru Příloha 1 – Struktura a obsah bojového rozkazu (podle STANAG 2014) Příloha 2 – Vybraná hlášení Příloha 3 – Taktické značky a použité zkratky Příloha 4 – Varovné signály Seznam použitých zkratek Seznam použité literatury	Kniha 6 Kapitola 8 – Činnost čety v mírových operacích	Kniha 6 Kapitola 11 – Boj družstva v zastavěném prostoru
	Kniha 7 Kapitola 9 – Ochrana čety Kapitola 10 – Zabezpečení boje čety	Kniha 7 Příloha 1 – Bojové dríly a základní činnosti družstva Příloha 2 – Užití principu palby a manévru Příloha 3 – Nastřelení vozidla Příloha 4 – Hlášení
	Kniha 8 Kapitola 11 – Boj čety v zastavěném prostoru	Kniha 8 Příloha 5 – Taktický pohyb BVP Příloha 6 – Signály pro navádění vrtulníků Příloha 7 – Bojový rozkaz Příloha 8 – Možné způsoby zaujímání (rozvinování) sestav

	Kniha 9 Příloha 1 – Aktivní a pasivní protivzdušná obrana Příloha 2 – Řešení různých taktických situací formou taktických návyků Příloha 3 – Vlivy prostředí na vedení boje čety	Kniha 9 Příloha 9 – Družstvo v léčce (na vozidle) Příloha 10 – Způsob navedení letounu Příloha 11 – Navádění minometné palby Seznam použitých zkratek Seznam použité literatury
	Příloha 4 – Vedení lidí Příloha 5 – Bojový rozkaz velitele čety Příloha 6 – Nácviky čety Příloha 7 – Vybraná pravidelná (periodická) hlášení Příloha 8 – Vybraná nepravidelná hlášení	
	Kniha 10 Příloha 9 – Příklad bojového rozkazu velitele čety pro útok Příloha 10 – Možný postup budování opěrného bodu čety Příloha 11 – Příklad bojového rozkazu velitele čety pro obranu mimo dotyk s nepřítelem Příloha 12 – Příklad organizace součinnosti velitele čety v obraně Příloha 13 – Tvary a sestavy sesednuté čety Příloha 14 – Příklad bojového rozkazu velitele čety pro zaujetí prostoru rozmístění Příloha 15 – Dokumentace k provedení vrtulníkového výsadku Příloha 16 – Přistávací plocha pro vrtulníky a signály k jejich navádění Příloha 17 – Příklad bojového rozkazu velitele čety pro provedení léčky Příloha 18 – Varovné signály Příloha 19 – Základní vlastnosti toxických látek Příloha 20 – Kladení minového pole rojnicovým způsobem Příloha 21 – Některá ustanovení mezinárodního humanitárního práva Seznam použitých zkratek Seznam použité literatury	

Pozn.: Úplná verze publikací je k dispozici na <http://10.40.8.247/ReVD-SIS/spd/dokumenty.htm>.

Tab.: Obsah vojenských publikací